European Commission

Šesť praktických krokov na implementáciu opatrení na zmiernenie energetickej chudoby – vzdelávacia príručka Poradenského centra pre oblasť energetickej chudoby

Vitajte v záverečnej fáze riešenia energetickej chudoby – na mieste, kde sa plány menia na činy. Táto vzdelávacia príručka vám pomôže prejsť od diagnostiky a plánovania k realizácii opatrení na zmiernenie energetickej chudoby, ktoré sú pripravené na zavedenie do praxe. Teraz je správny čas na to, aby ste ciele premenili na konkrétne výsledky.

Táto príručka obsahuje praktické kroky na premenu miestneho sociálno-klimatického plánu na konkrétny akčný plán a je zárukou toho, že sa v klimatických stratégiách zohľadnia sociálne aspekty. Poskytuje jasný systém šiestich krokov, ktorý samosprávam pomôže riešiť problémy lokálnej energetickej chudoby pomocou na mieru šitých opatrení.

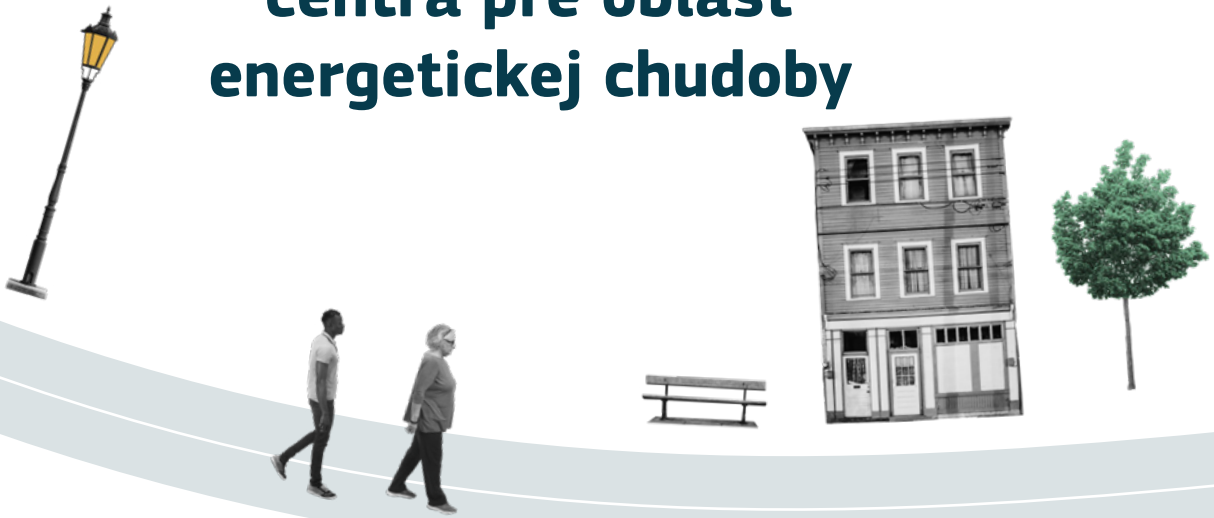

Nastavenie smerovania

1. krok: Vyhodnotenie zistení z procesu diagnostiky a plánovania

Preskúmaním a aktualizáciou kľúčových zistení z fáz diagnostiky a plánovania zabezpečíme, že implementačné úsilie bude dobre podložené informáciami a zosúladené s cieľmi samosprávy. V dôsledku volieb alebo legislatívnych zmien môže dôjsť k oneskoreniu, preto je dôležité, aby ste si pred pokračovaním prečítali správu o diagnostike energetickej chudoby a miestny sociálno-klimatický plán. Cieľom je zabezpečiť, aby všetky aktualizácie, napríklad nové zásady alebo politické zmeny, boli začlenené a zosúladené s aktuálnymi cieľmi. Zapojením pracovnej skupiny zabezpečíme, aby všetci členovia, najmä noví zamestnanci, boli informovaní a pripravení na ďalší postup. Dokumentácia pomôže pri sledovaní všetkých vykonaných zmien.

2. krok: Vypracovanie operačného plánu

Veľmi dôležité je vypracovať komplexný akčný plán v stanovenom časovom rámci. Plán musí rozdeliť celkovú stratégiu na zvládnuteľné úlohy, špecifikovať zodpovednosti, časové rámce a zdroje. Existujú dva hlavné prístupy k definovaniu všetkých úloh a) chronologický: postupuje sa od začiatku do konca a b) spätný: začína sa od konečného cieľa a pri určovaní potrebných úloh sa postupuje smerom dozadu. Spojením oboch prístupov sa vytvorí spoľahlivejší plán, ktorý minimalizuje oneskorenia. Určenie zraniteľných domácností navyše umožňuje prijať cielené opatrenia, napríklad upraviť čas poskytovania miestnych služieb tak, aby lepšie vyhovoval ich potrebám.

4. krok: Vypracovanie plánu monitorovania

Plánom monitorovania sa sleduje pokrok projektu prostredníctvom ukazovateľov výkonnosti a časových harmonogramov. Zahŕňa ukazovatele energetickej chudoby (identifikované vo fáze diagnostiky a plánovania), napríklad počet zrenovovaných domov pre zraniteľných spotrebiteľov, spolu s kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti (KPI) na sledovanie interného pokroku. Je potrebné definovať metódy zhromažďovania údajov, zodpovedné subjekty a zdroje. Pravidelná účasť príjemcov pomoci a zainteresovaných strán zabezpečí transparentnosť a zodpovednosť. Ak niektoré ukazovatele nedosahujú potrebnú úroveň, skoré odhalenie umožní prijať včasné nápravné opatrenia.

3. krok: Vytvorenie finančného plánu

Finančný plán určuje typ výdavkov, ktoré môžu vzniknúť, a termín ich splatnosti pre jednotlivé úlohy a čiastkové úlohy. Zahŕňa odhad kapitálových výdavkov (CAPEX) na jednorazové investície, ako sú solárne panely, a prevádzkových výdavkov (OPEX) na priebežné náklady, ako sú mzdy a údržba. Týmto plánom sa zabezpečí dostupnosť finančných prostriedkov v priebehu celého projektu a zabráni sa prerušeniam. Spolupráca s finančným oddelením pomôže zistiť, či je potrebné externé financovanie. Finančný plán okrem toho hodnotí potenciálne riziká, ako sú zmeny na trhu, a zohľadňuje ich s cieľom zabezpečiť hladkú realizáciu.

Implementácia konkrétneho opatrenia

5. krok: Uplatnenie prístupu zohľadňujúceho energetickú chudobu

Tento krok poskytuje ďalšie informácie s cieľom zabezpečiť, aby sa potreby zraniteľných spotrebiteľov napĺňali prostredníctvom konkrétnych opatrení opísaných nižšie:

- **Informačné kampane:** Cielené kampane na informovanie zraniteľných skupín o energetickej efektívnosti a službách. Musia mať jasné dosiahnuteľné ciele, musia byť prispôsobené cieľovej skupine a používať jednoduché a jasné správy vo vhodných formátoch, ako sú digitálne kampane pre mladšie publikum a osobný kontakt v prípade starších ľudí.

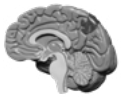

- **Zmena správania:** Kľúčom k zapojeniu zraniteľných spotrebiteľov je pochopenie a podpora opakovania pozitívneho a účinného správania. Pred rozšírením pôsobnosti sa môžu otestovať rôzne prístupy pri ovplyvňovaní, aby sa zabezpečila ich účinnosť pre cieľovú skupinu. Vzhľadom na vysokú citlivosť tohto prístupu je vhodné využiť špecifické odborné znalosti.

- **Jednotné kontaktné miesta:** Poskytujú komplexné služby podpory pre zraniteľné domácnosti vrátane energetického poradenstva, lepšej orientácie v účtoch za energie a systémov podpory renovácie. Aby boli účinné, musia byť prístupné a používateľsky ústretové, mať predĺžené úradné hodiny a podľa potreby aj viacjazyčnú podporu.

- **Inkluzívne energetické komunity:** Posilnenie postavenia občanov prostredníctvom podpory iniciatív, ako sú komunitné energetické projekty, ktoré znižujú výšku účtov a vytvárajú ekologické pracovné miesta. Pri podpore týchto iniciatív, najmä v prípade zraniteľných domácností, zohrávajú dôležitú úlohu samosprávy, a to prostredníctvom finančnej podpory, budovania kapacít a administratívnej podpory. Včasným zapojením zraniteľných spotrebiteľov samosprávy zabezpečia inkluzívne a cenovo dostupné energetické riešenia, podporia transparentnosť a maximalizujú prínosy pre miestne komunity.

- **Renovácia domácností a zlepšenie energetickej účinnosti:** Riešenie nedostatočnej energetickej účinnosti budov, najmä v prípade domácností, ktoré si nemôžu dovoliť renováciu. Tento problém ešte zhoršujú vysoké náklady na bývanie, obmedzený počet sociálnych bytov a nedostatok technických znalostí. Miestne samosprávy čelia výzvam pri riešení renovácie súkromného bývania, ale pri presadzovaní energeticky účinných riešení musia brať do úvahy aj právne, finančné a sociálne vplyvy na energeticky chudobných nájomníkov a majiteľov nehnuteľností.

- **Regulácia stimulov a finančné opatrenia:** Ponuka na mieru vytvorených finančných programov, ako sú dotácie, granty alebo pôžičky s nízkym úrokom, ktoré pomôžu zraniteľným domácnostiam, a zabezpečenie dostupnosti a zrozumiteľnosti (napr. procesu podávania žiadostí).

- **Ostatné:** Testujú sa nové inovatívne prístupy. Najdôležitejšie je udržať cieľovú skupinu v centre pozornosti.

Opätovné preskúmanie a obnova

6. krok: Vyhodnotenie vplyvu

Pre pochopenie dlhodobej účinnosti a opakovania opatrení je kľúčové vyhodnotiť ich vplyv. Posudzujú sa celkové výsledky v zraniteľných domácnostiach, ako sú úspory energie a zlepšenie životných podmienok, a získava sa spätná väzba od zainteresovaných strán. Hodnotenie vychádza z údajov zhromaždených počas troch fáz a porovnáva výsledky s pôvodnou analýzou. Zapojenie externých hodnotiteľov môže prispieť k nestrannému pohľadu a zabezpečiť transparentnosť. Tento proces umožní spresniť stratégie a lepšie plánovať budúce projekty.

Tento dokument vytvorilo Poradenské centrum pre oblasť energetickej chudoby (EPAH), hlavná iniciatíva EÚ, ktorú uskutočňuje Európska komisia na základe požiadavky Európskeho parlamentu. Obsah vychádza z „Príručky EPAH 3: Príručka na implementáciu opatrení na zmiernenie energetickej chudoby“, ktorá je súčasťou „Príručiek EPAH: Príručka na pochopenie a riešenie energetickej chudoby“. Cieľom série praktických príručiek pre miestne samosprávy a odborníkov je pomôcť miestnym samosprávam bojovať s energetickou chudobou a zaistiť, aby boli sociálne dimenzie energetickej transformácie riešené efektívne. Dátum vydania: November 2024.